

[86]

પ્રશ્ન-1 નીચેના વસ્તુલક્ષી પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો, દરેકનો એક ગુણ છે. 90

01) સંસ્કૃતના તત્ત્વમાં શાબ્દોની જોડણી રાખવી

અ. વ્યંજનાંત	બ. મૂળ પ્રમાણે
ક. દીધ	ડ. વ્યત્પત્તિનુસાર

02) અલ્પપ્રાણ અને મહાપ્રાણ સંયુક્તાં હોય એવા શાબ્દોમાં મહાપ્રાણનું દ્વિત્વ કરવું.

અ. સંસ્કૃત	બ. અરબી	ક. તત્ત્વમ	ડ. તદભવ

03) નીચેનાં વિધાનો તપાસો

વિધાન-અ અનુસ્વારનાં બિન-બિન ઉચ્ચારો દર્શાવવા માટે ચિહ્નો વાપરવા.

વિધાન-બ અનુસ્વારનાં બિન-બિન ઉચ્ચારો દર્શાવવા માટે ચિહ્નો વાપરવા નહીં.

અ. બંને વિધાન સાચાં	બ. બંને વિધાન ખોટાં
ક. વિધાન અ સાચું, વિધાન બ ખોટું	ડ. વિધાન બ સાચું, વિધાન અ ખોટું

04) નીચેનામાંથી સાચી જોડણી જણાવો

અ. વિસ્મરણ	બ. વિસ્મર્ણ	ક. વિસમરણ	ડ. વિસમરણ

05) જોડાકશરો પૂર્વે ઈ/ઉ અને ઈ/ઉ કેવાં રાખવાં ?

અ. બંને હસ્ત	બ. બંને દીધ	ક. ઈ હસ્ત, પણ ઉ દીધ	ડ. ઉ હસ્ત, પણ ઈ દીધ

06) પૂર્ણ વિરામ મૂકવા માટે કયા ચિહ્નનો ઉપયોગ થાય છે?

અ. O	બ. A	ક. >	ડ. E

07) પૂર્ણ રીડિંગ માટે # આ સંશા શાના માટે પ્રયોજાય છે?

અ. બે શાબ્દો વચ્ચે જગ્યા ઓછી કરવા	બ. બે શાબ્દોને છૂટા પાડવા માટે
ક. પેરેગ્રાફ પાડવા માટે	ડ. વધારાનો અક્ષર કાઢવા માટે

08) પૂર્ણ રીડિંગ માટે ^ આ સંશા શાના માટે પ્રયોજાય છે?

અ. કશુંક ઉમેરવા માટે	બ. કશુંક કાઢી નાખવા માટે
ક. પેરેગ્રાફ પાડવા માટે	ડ. વધારાનો અક્ષર કાઢવા માટે

09) પ્રશ્નાર્થ ચિહ્ન માટે કઈ સંજ્ઞા પ્રયોગીય છે?

અ. ! બ. / ક. ? દ. %

10) ભાષામાં તત્ત્વસમ તથા તદભવ બંને રૂપો પ્રચલિત હોય તો શું કરવું?

અ. તત્ત્વસમ સ્વીકારવા	બ. તદભવ સ્વીકારવા
ક. વ્યાજનાંત તત્ત્વસમ સ્વીકારવા	ડ. બંને રૂપો સ્વીકારવા

પ્રશ્ન-2 તમને ગમતી ઝતુ પર લલિત નિબંધ લખો.

૧૫

અથવા

પ્રશ્ન-2 તમે જોયેલી ફિલ્મનું વર્ણન કરતો પત્ર તમારા મિત્રને લખો.

પ્રશ્ન-3 તમે લીધેલ કોઈ રાજકીય નેતાની મુલાકાત અંગે આશરે ૫૦૦ શબ્દોમાં સંવાદ લેખન કરો -

અથવા

પ્રશ્ન-3 બહાદુરીના કથાઘટક (motif) ઉપર સર્જનાત્મક વાર્તા લખો

પ્રશ્ન-4 નીચે આપેલાં શુદ્ધ પરિચ્છેદને જોઈને અશુદ્ધ પરિચ્છેદનું ઉત્તરવહીમાં જ પૂર્ણ રીડિંગ કરો. ૧૫

(શુદ્ધ પરિચ્છેદ)

અનુભવે મને એ પણ બતાવ્યું છે કે સત્યના પૂજારીએ મૌનનું સેવન કરવું ધોરે છે. જાણ્યેઅજાણ્યે પણ મનુષ્ય ઘણી વેળા અતિશયોક્તિ કરે છે અથવા જે કહેવા યોગ્ય હોય તે છુપાવે છે કે જુદી રીતે કહે છે. આવાં સંકટોમાંથી બચવાને ખાતર પણ અલ્યુભાષી થવું આવશ્યક છે. થોડું બોલનાર વગરવિચારે નહીં બોલે; પોતાના દરેક શબ્દને તોળશો. ઘણી વેળા માણસ બોલવાને અધીરો બને છે. 'મારે પણ બોલવું છે' એવી ચિહ્ની ક્યા પ્રમુખને નહીં મળી હોય? પછી તેને વખત આપવામાં આવ્યો હોય તે તેને સારુ પૂરતો નથી થતો, વધારે બોલવા દેવા માગણી કરે છે, ને છેવટ રજા વિના પણ બોલ્યા કરે છે!

આ બધાના બોલવાથી જગતને લાભ થયેલો ભાગ્યે જ જોવામાં આવે છે.

(અશુદ્ધ પરિચ્છેદ)

અગુલબે મને એ પણ બતાવ્યું છે કે અસત્યના પૂજારીરીરીએ મૌનનું સેવન કરવું ધોરે છે. જાણ્યેઅજાણ્યે પણ મનુષ્ય ઘણી વેળા અતિ યોક્તિ કરે છે અથવા જે કહેવા યોગ્ય હોય તે છુપાવે છે કે જુદી રીતે કહે છે. આવાં સંકટોમાંથી બચવાને ખાતરતર પણ અલ્યુભા ઈ થવું આવશ્યક છે. થોડું બોલનાર વગરવિચારે નહીં બોલે; પોતાના દરેક શબ્દને તોળશો. ઘણી વેળા માણસ ??? બોલવાને અધીરો બને છે. 'મારે પણ ડોલવું છે' એવી ચિહ્ની ક્યા પ્રમુખને નહીં મળી હોય? પછી તેને વખત આપવામાં આવ્યો હોય તે તેને સારુ પૂરતો નથી થતો, વધારે બોલવા દેવા માગણી કરે છે, ને છેવટ રજા વિના પણ બોલ્યા કરે છે! આ બધાના બોલવાથી જગતને લાભ થયેલો ભાગ્યે જ જોવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન-5 નીચેના કાવ્યનું પૂર્ણ રીડિંગ કરો.

૧૫

ઉંચી મેડી તે મારા સંતની રે, મેં તો મા'લી ન જાણી રામ.. હો રામ..

ઉંચી મેડી તે તારા સંતતની રે, મેં તો મા'લી ન જાણી રામ..

અમને તે તેડાં શીદ મોકલ્યાં, કે મા રો પીડ છે કાચો રામ,
મોંઘા મૂલની મારી ચું દડી, મેં તો મા'લી ન જાણી રામ.. હો રામ..
ઉંચી મેડી તે મારા સંતની રે....

અડધાં પેહયા અઅડધાંપાથયા, એડધાં ઉપર ઓફાડચાં રામ
ચારે છેડે ચારે જણાં, તોબે ઉગજગમગ થાયે રામ.. હો રા[ં]..
ઉંચી મેડી તે મારા સંતની રે....

નથી તરાપો, નથી તુંબરા, નથી ઉત્યાનો આરો રામ
નરસિંહ મહેતાના સ્વામી શામ્ભૂ, પ્રભુ પાર ઉતારો રામ.. હો રામ..
ઉંચી મેડી તે મારા સંતની રે....

-નરસિંહ મહેતા

— X —